

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelju v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Zahvala.

Volilcem velikim posestnikom in volilnim možem občin, kateri so se dne 8., oziroma 13. t. m. v tako častnem številu udeležili volitve za okrajni zastop Ptujski in so složno glasovali za kandidate, priporočene jim od podpisanega odbora, izrekamo iskreno zahvalo in jim kličemo: „Živeli, ne vdajmo se!“

Herneca in Leskovarja Antona izpustili smo kot kandidata na nju lastno prošnjo, ker bi imela k sejam predolgo, po zimi jako hudo pot, svojih dolžnosti kot odbornika pa nista hotela zanemarjati. Ker sta oba že bolje priletna moža, morali smo ustreči njuni želji, da si tega nismo radi storili.

To v pojasnilo, Bog in narod!

Na Ptuj, dne 15. julija 1887.

Odbor pol. društva „Pozor“.

Naznanilo.

P. n. novoizvoljenim udom okrajnega zastopa uljudno naznanjamo, da slav. c. kr. okr. glavarstvo že razpošilja volitvena spričevala (Wahlcertifikate) ter jih ob enem vabi k zborovanju v četrtek dne 28. t. m. ob 8. uri zaran v Murščevo dvorano v Ptuj, da se pregledajo volitveni akti in voli načelnik, njegov namestnik in drugi odborniki (Bezirksausschuss)

Ker je to zborovanje velikega pomena, opozarjamo izvoljene zastopnike, da se ga gotovo vsi udeležé, da se tisti, kateri bi ne dobili volitvenega spričevala, en dan pred zborovanjem oglasé pri c. kr. okr. glavarstvu in terjajo spričevalo, da se v dan zborovanja, t. j. drugi četrtek zberejo dobro uro, preden se zborovanje začne, v „Narodnem domu“ na pogovor.

Na Ptuj, dne 15. julija 1887.

Odbor pol. društva „Pozor“.

Slovenščina v naših uradnih.

Ne more se reči da vladi neljube razmere, v katerih živimo, izlasti. kar se tiče ne-

katerih javnih uradnih, niso znane. Semtertje je že tudi kaj ukrenila, da se nam izpolni kaka skromna želja, toda kaj pomaga to, ko ostane iz večine vse le na papirju!

Da je to resnica, to čuti le preveč naše ljudstvo. Za to pa smo hvaležni našim poslanecem, ki razkazujejo, posebno v drž. zboru, želje in potrebe ljudstva moški in brez strahu. G. dr. A. Ferjančič, sedaj c. kr. namestni državni pravdnik v Ljubljani, poprej pa pristav c. kr. sodnije na Ptuj, pozna razmere, kakor so pri c. kr. sodnijah iz lastne skušnje in jih je v drž. zboru dne 25. maja t. l. kaj živo opisal. Po stenografičnem zapisniku so bile njegove besede te-le:

Visoka zbornica! Če Slovenec govori pri poglavju „pravosodje“, se žalibog ne more spuščati v one splošnje razprave o tem, kaj je vlada in posebno sedanja justična uprava storila in kaj opustila, kakor je to storil gospod predgovornik. To rad prepuščam kakemu drugemu govorniku. Nečem se v tako splošnje razprave spuščati, pa tudi ne stopiti na ono nizko stališče, na katero je prišel g. predgovornik, ki je sodnike in državne pravdnike pri nekaterih čeških sodiščih zaznamljeval po njihovi narodnosti. — Kam bi prišli Slovenci, ko bi to delali? Mi smo zadovoljni, če imamo uradnike, Nemce, zahtevamo pa, da znajo tudi slovenski, to jim je za občevarje s slovenskimi strankami neobhodno potrebno.

Kam bi prišel, ko bi hotel naštevati, ne katere narodnosti je sodnik, ampak ali je jezika zmožen, katerega v uradu neobhodno potrebuje, — kam bi prišel, če bi hotel navajati, da imamo v naših krajih tudi sodnike in državne pravdnike, ki niso ne Slovenci ne Nemci, ki pa tudi ne znajo ne jednega, ne drugega jezika. (Posl. dr. Trojan: Čujte! Klici na levici: Kaj pa tedaj znajo? Posl. dr. Rus: volapük. Samo italijansko. Ured.)

Reklo se je, da imamo Slovenci jako izraženo narodno čutenje. To je resnica, bili smo

k temu prisiljeni in žal, da nam razmere ne dopuščajo za sedaj pečati se v večji meri s čem drugim, kakor s tem, da si ovarujemo svojo narodnost in svoj jezik.

Moje razprave bodo proste političnih pri- datkov in sukale se bodo le na stvarnih tleh nedostatkov v slovenskih pokrajinah in potreb, za katere se potegujem.

Moji slovenski kolegi so v splošnji debati in pri dotičnih poglavjih v ožji debati, podrobno razpravljali, kako neugodno da je naše stanje v različnih delih uprave in posebno gledé šole. Jaz hočem na razgovor spraviti naše razmere gledé urada, hočem se pa omejiti na pravosodje, o katerem se ravno razpravlja.

Svoji razpravi na čelo čem postaviti kakor geslo besede, katere so bile nedavno izrečene na jako imenitnem mestu in od veleimennitne osebe.

V seji gosposke zbornice dne 22. aprila t. l. govorile so se naslednje besede (bere):

„Jaz sem vselej rekel, da je krivica, če se možu, kateri ne zna nemški, dostavi nemška sodba, nemški odlok. (Čujte! na desni.) Jaz sem bil zmiraj te vere in te misli, da cinozura za uporabo člena 19. drž. tem. postav mora biti v tem, da mora biti vsakemu avstrijskemu državljanu mogoče, da se posluži v deželi navadnega jezika, da lahko v tem jeziku svojo pravico išče in najde, to je, da mu mora biti dovoljeno, svojo prošnjo, pritožbo, tožbo podati v jeziku, v deželi navadnem in da se mora izdati razsodba v tem jeziku.“

Te besede, gospoda moja, katere zaznamljujejo vse naše želje in napore v pravosodju, govoril je v napominjani seji gosposke zbornice pri prvem branji dovolj znanega in prej omenjenega predloga proti jezikovnemu ukazu od 23. sept. t. l., ne grof Taaffe, ampak njegov nasprotnik v tem slučaju, ekselencija vit. Schmerling. (Čujte! na desni.) Nočem dvomiti, da Nj. prevzvišenost res ni vselej bil tega prepričanja, vendar pa smem po pravici ugovarjati, da leta 1881, ko je prišla slovenska sodba na najvišje sodišče in jo je to v soglasju z drugo instanco, nadsodiščem Graškim, samó za to za nevaljavno in ničevó spoznalo, ker je bila slovenska, — da torej v tem letu 1881 to prepričanje Njih prevzvišenosti starčka — „lord oberrihterja“ ni bilo tako intenzivno, kakor sedaj, ko gre mejo delati med sodnim jezikom in jezikom za notranje poslovanje. (Prav dobro! na desni.)

Mi smo hvaležni nasprotnikom slovenskega uradovanja, da so poskusili slovenski jezik iz sodnih sob izgnati, — mi smo jim hvaležni, da so se drznili to storiti, kajti to je vzbudilo v slovenskem ljudstvu toliko nevoljo, da so se njegovi zastopniki v tej zbornici dvignili in zahtevali od justične uprave tacihi uredb, ki bi naš, nám nad vse ljubi materni jezik te sra-

mote oprale, in justična uprava je v naredbi l. 1882 pripustljivost slovenskega jezika v uradu pripoznala. Jaz sem obžaloval, da ni tedaj justična uprava dalje segla, menim pa, da se na stališče nedopustljivosti slovenskega jezika v uradu ne bomo nikdar več vrnili, če uvažujemo njegovo razvitost in dokazano in od vlade pripoznano sposobnost za uradovanje.

Justična uprava je z omenjeno naredbo v bistvu sama pripoznala, da je jezik slovenski dopustljiv in je pri tem tudi še starejše, od nasprotnih vlad izdane in slovenskemu uradovanju jako blagovoljne naredbe otela pozabljenosti.

Toda vse te naredbe, — in priznavam, da je bilo takrat to morda opravičeno, — stojijo le na stališču, da je slovenski jezik v uradu le toliko rabiti, kolikor je to mogoče in se da storiti. Menim pa, da bi visoka vlada že danes morala in da bi lahko to stališče popustila. Jaz sem popolnem prepričan, da je znanje slovenskega jezika med sodniki bolj razširjeno, kakor se misli. Jaz sem celo prepričan, da če bi vlada imperativno zahtevala slovenski jezik, bi se ji ne bilo treba bati, da zadene na take težave, ki bi kazale, da je ta korak prezgoden. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Mošt in njegovo pridelovanje.

Čem bolje se razširja žganje med ljudi, tem hitreje gine zdravje in blagostanje izmed njih. Kdor je pravi prijatelj ljudstva, ne zmerja ga za to, a še manj ga grdi, kazoč na to v resnici pogubonosno prikazen, pač pa išče sredstev, da po njih, kolikor more, to kugo odpravlja.

Izmed teh sredstev ni najnižje pridelovanje mošta. Mošt ima vse lastnosti v sebi, da ustreže ljudem, ki pijó ali iz žeje ali tudi le za kratek čas. Požirek dobrega mošta, kako razfriša človeka! Kupica zdravega, čistega mošta, kako razveže človeku jezik v dobro voljo! To je v tem seveda resnica, mošt mora biti zdrav, čist, okusen in tak bode le tedaj, ako se prav dela in dobro okovarja.

V to pa je treba, da se jemlje sadje v pravem času z drevja. Ne prerano in ne prepozno, ta čas, ko je že popolnem dozorelo, kolikor se to godi na drevju, vzame se z drevja in najbolje, če se trga, ne pa stepa. Ako se namreč stepa, rani se preveč sadje ter tako gnjuje še, predno se stolče in to se zna, da iz gnjilega sadja ne bode mošt nikoli prav okusen, pa tudi ne drži se dolgo.

Nekatero sadje pa še koj, ko se sname z drevja, ni godno za mošt, ampak mora nekaj časa na suhem kraju, pokrito s slamo ali s prti,